

Usein kielteiset oppimiskokemukset ovat syntyneet
väärinkäsityksistä opettajan ja oppijan vuorovaikutuksessa.

Opettajan tyyli opettaa ei ole sopinut oppijalle ja se on voinut
saada aikaan elinikäisiä traumoja ja oppimista estäviä asenteita.

Oppimistyylien käsittely tuottaa yleensä joka opiskeluryhmässä
ahaa-elämyksiä: ”kunpa olisin ymmärtänyt tämän aikaisemmin” tai ”nyt tajuan, miksi olemme puheneet
niin eri kieltä”.

LÖYDÄ OMA OPPIMISTYYLISI

Oppimistyyli liittyy oppimis- ja tiedonhankintastrategioiden organisointiin ja kontrollointiin, mutta käsitteenä se ei ole yksiselitteinen. Oppimistyylin voi määritellä yksilön opiskelussaan käyttämiin tai suosimiin tapoihin lähestyä ja jäsentää oppimiskohdetta sekä käsitellä sitä. Tyylit kehittyvät sosiaalitamiskokemusten kautta, kodissa, koulussa, työyhteisössä, ja kehittyvät koko elämänsä ajan.

Oppimistyylien selvittämiseksi on olemassa kymmeniä erilaisia testejä. Testit painottavat hiukan eri asioita eikä vielä ole kehitelty yhtään täydellistä testiä oppimistyylien mittaamiseksi. Niissä on jokaisessa puutteensa, joten niiden antamiin tuloksiin ei voi suhtautua haudanvakavasti. Olen käyttänyt omien opiskeluryhmieni kanssa erilaisia VAK-testejä (VAK eli Visuaalinen-Auditiivinen-Kinesteettinen) sekä David Kolbin kehittämää tyylitestiä.

Vaikka yksinkertaisten testien tuloksiin tulee aina suhtautua tietyllä varauksella, niiden avulla pääsevät alkuun sekä opettaja ja oppimisen arviointi- ja kehittämistyössä. Testejä kannattaa käyttää jokaisen uuden opiskeluryhmän orientaatiojaksolla. Oppimistyylien tarkastelulla kehittyvät oppimaan oppimisen taidot ja siten itseohjautuvuus. Erittäin tehokkaita ne ovat esimerkiksi urasuunnitelukoulutuksessa, mutta sopivat kaikkien koulutusjaksojen alku- ja arviointivaiheisiin.

Kuva Antero Aaltonen

MIKÄ ON OPPIJAN SUOSIKKIMIELLEJÄRJESTELMÄ?

Aivotutkimuksen uusimmat tulokset ja etenkin tämänhetkinen kiinnostus NLP-menetelmiin ovat innostaneet monet opettajat perehtymään eri aistikanavien käyttöön opettamisessa ja oppimisessa. Oppimistyylikeskustelussa rajoitetaan usein puhumaan aistikanavista. Pohditaan sitä, mikä on kunkin oppijan suosikkimieljärjestelmä. Opettajaa kehoitetaan sopeuttamaan

opetuksellinen puheensa ja opetusmenetelmänsä VAK-järjestelmään. Dominoivan miellekanavan löytämiseksi on kehitelty erilaisia testejä.

Meillä on viisi aistia: näköaisti eli visuaalinen aistijärjestelmä, kuuloaisti eli auditiivinen aistijärjestelmä, tuntoaisti eli kinesteettinen aistijärjestelmä, johon oppimistyyleistä puhuttaessa kytketään myös maku- ja haju-aisti. Kun käytämme muistamisessa, ajattelussa, kuvittelussa jne aistien kautta tullutta aineistoa, puhutaan miel-

teistä. Tutkimuksissa on huomattu eroja sen välillä, mitä aistikanavaa ihmiset mieluiten ja eniten käyttävät. Joillakin yksi on selvästi vallitseva, jotkut käyttävät kahta miellejärjestelmää lähes yhtä sujuvasti.

Kun ihminen käyttää suhteellisen säännömukaisesti jotakin miellejärjestelmää enemmän kuin muita, sanotaan, että hänellä on suosikkimielijärjestelmä.

Visuaalisen suosikkijärjestelmän omaava on oppijana nopea, kärsimätönkin. Hän oppii helposti kuvien ja värien avulla ja hänelle on mielikuvilla oppimisesta suuresti apua. Visuaalisesti painottunut on oppijana kriittinen, kunnes hänelle pikkuhiljaa avautuu asiasta kokonaiskuva.

Auditiivisen suosikkijärjestelmän omaava oppii helposti keskustelemalla, kyselemällä ja tarinoiden avulla. Auditiivinen ihminen tarvitsee usein aikaa selittääkseen asian itselleen. Hän on usein hidas, mutta perusteellinen. Hänelle looginen eteneminen ja

asioiden peräkkäisyys on tärkeää. Musiikin käyttö, äänenpainotusten vaihtelut ja rytmi auttavat oppimista.

Kinesteettisen suosikkijärjestelmän omaava oppii tekemällä. Kinesteetikon täytyy päästä kokeilemaan, soveltamaan. Myös oppimisilmapiiri on kinesteetikolle erityisen tärkeää.

Visuaalikkoja ihmisistä on 60%, auditiivisia 25% ja kinesteetikkoja 15%. Useimmilla oppijoilla ei kuitenkaan ole kovin suuria eroja eri aistikanavien käytössä. Tosin selvästi kinesteettisesti suuntautuneet ovat opettamisen sorretti vähemmistö. Perinteinen kouluopetus ottaa heitä kaikkein vähiten huomioon. Toisaalta kinesteettisyyttä on useimmissa ihmisissä sen verran, että toiminnallisuutta täytyisi ehdottomasti lisätä myös ns teoreettisiin opintoihin.

Oppimistyilien tuntemus on yhtä tärkeää oppijalle kuin opettajallekin. Oppijan tulee kasvaakseen itseohjautuvaksi oppijaksi

tuntea oma tapansa oppia ja tietää omat kehitystarpeensa. Opettajan ja ohjaajan täytyy ymmärtää, että samassa oppimislanteessa voi olla useita erilaisia tapoja ja tyynejä hahmottaa opittavaa asiaa. Hänen tulee osata tarjota opetuksensa useiden aistikanavien kautta ilman turhaa tempuilua sekä tuoda toiminnallisuus mukaan myös teoreettisiin opintoihin. Vaikka opiskelija ei olisikaan kinesteetikko (tai Kolbin oppimistyilien mukaan toimija) silti hän yleensä kaipaa enemmän toiminnallisuutta ja opiskelijoiden välistä vuorovaikutusta, kuin mitä opetuksessa tällä hetkellä tarjotaan.

Toinen käyttämäni oppimistyilikuvauksen perustuu David Kolbin aikuiskasvatuksessa varsin tunnettuun syklimalliin. Tätä mallia esittelen Aikuiskoulutuksen Maailman seuraavassa numerossa.

SATU ÖYSTILÄ

YTM Satu Öystilä työskentelee Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksessa vastuualueenaan työvoimapolitiittinen koulutus.

MARTTI TENKKU

TESTAA OMA OPPIMISTYYLISI

Seuraavissa kysymyskohdissa (10 kysymystä) on kussakin kolme vastausvaihtoehtoa. Aseta ne suosituimmuusjärjestykseen niin, että annat numeron 3 sille vaihtoehdolle, joka luonnehtii sinua parhaiten ja 1 sille vaihtoehdolle, joka luonnehtii sinua vähiten ja 2 väliin jäävälle.

1.	Opin helpoten	___ Näkemällä, katsomalla	___ Kuulemalla, keskustelemalla	___ Motorisesti tehden, kosketellen
2.	Muistan parhaiten asiat, jos	___ Olen nähnyt ne	___ Muistettavaan on liittynyt ääniä, puhetta	___ Niihin on liittynyt motorista tekemistä, koskettamista
3.	Toisista ihmisistä muistan helpoiten	___ Ulkomuodon, kasvot, vaatteet	___ Hänen äänensä, puheensa	___ Hänen kanssaan tehdyt, koetut
4.	Puherytmini on	___ Nopeaa	___ Keskinopeaa	___ Hidasta
5.	Sanavalinnoissani sanon tyypillisesti	___ Miltä näyttää...?	___ Miltä kuulostaa...?	___ Miltä tuntuu...?
	Suunnitellessani suosin	___ Visuaalista materiaalia, kuvia/tekstiä	___ Juttelen jonkun kanssa tai sisäistä itsepuhelia	___ Teen konkreettisia kokeiluja ja tunnustelen, miltä eri vaihtoehdot tuntuvat
7.	Vieraalla paikkakunnalla löydän	___ Karttaa/visuaalisia oppaita tutkimalla	___ Kysymällä joltakulta	___ Lähden etsimään kävellen/kulkuvälineellä ja samalla painan paikkoja mieleen
8.	Merkittävimmät elämykset saan	___ Kauniista näkymistä	___ Hyvästä musiikista tai muista äänistä	___ Kosketus- ja/tai liikunnallisista kokemuksista
9.	Vaateostoksia tehdessäni pohdin voimakkaimmin	___ Miltä ne näyttävät	___ Millaisia puheita niistä käydään tai tullaan käymään	___ Miltä ne tuntuvat ylläni
10.	Jos on täysi vapaus valita, suunnittelen olohuoneeni niin, että...	___ Se miellyttää minun silmääni/visuaalista kauneustajuani	___ Sen ääniympäristö on miellyttävä (äänet omasta huoneesta, naapurista, ulkoa)	___ Oleminen, tekeminen, liikkuminen helppoa mukavaa, (materiaalit, sijainnit)

PISTEET

___ VISUAALINEN

___ AUDITIIVINEN

___ KINESTEETTINEN

OMAN TYYLIN LÖYTYMINEN INNOSTAA

Kolbin kehittämän oppimistyylin (josta tarkemmin Aikuiskoulutuksen Maailma 2/97:ssä) testien mukaan Kaija ja Jarmo ovat konvergoijia, "käytännön loogisia toimijoita" ja Minna akkomodoija, "intuitiivinen toimija".
Mikä parhaiten luonnehtii teidän kunkin omaa oppimistanne, miten kuvaisitte omaa tyyliänne oppia ja millainen opetustapa saa teidät oppimaan parhaiten?

Jarmo:Minulle visuaalinen materiaali ja elävä kontakti on tärkeä. Opin myös itse lukemalla ottamalla sitä kautta selvää, sekä kuuntelemalla, mutta silloinkin visuaalinen kontakti on tärkeä. En tarkoita, että koulutajalla pitäisi olla paljon kalvoja, visuaalisoinnin voi tehdä niin monella tapaa.

Kaija:Opetuksen on oltava maanläheistä, konkreettista, mahdollisimman vähän vieraita, monitulkintaisia käsitteitä. Jos lauserakenteet menevät mun ylitseni, suljen lopullisesti silmäni ja korvani kokonaan. Itse tekemällä opin hirveesti myös. Oppijana minun on helppo keskittyä käsiteltävään asiaan. Olen aktiivinen osallistuja ja kuuntelija. Olen mukana tunnollisesti, hoitamattomia asioita ei saa olla.

Minna:Samoin mulle, käytännön kautta tapahtuva opetus on mulle parasta. Samoin mullakin on sellainen suhtautumistapa, että jos teksti on liian korkealentosta, mulle tulee ikäänkuin lukko enkä opi enää mitään. Oppijana olen helposti innostuva ja motivoituva. Olen aktiivisesti mukana ja teen kaikki tehtävät, vaikken ehkä aina niin syvällisesti kuin on tarkoitus tehdä.

Jarmo:Kyllä oma kokemus on ehdottoman tärkeää oppimisen kannalta. Se lähentää ja auttaa uusien asioiden tarkastelussa. Oma kohtaisen tekemisen kautta parhaiten menevät perille, se on todella tärkeää.

Muistuuiko mieleen joku tärkeä oppimiskokemus vuosien varrelta?

Koulussa oppiminen oli mulle ulkoa tankkaamista. Muistan ennen kokeita ne rimssut, joita yritin pitää päässäni kokeiden alkuun saakka. Tilaisuuden jälkeen ne voikin rauhassa unohtaa. Historiasta olin kiin-

*Kaija on ammatiltaan käsityön-
opettaja. VAK-testissä hän*

paljastui kinesteettiseksi, mutta

samalla koko järjestelmä oli

hänellä melko tasapainoisesti

käytössä. Kotitalousopettaja

Minna taas on visuaalinen ja

kinesteettinen oppija. Jarmo,

diplomi-insinööri on visuaalinen

ja auditiivinen.

nostunut ja maantiedosta, kaikesta tällaisesta konkreettisesta olin kiinnostunut mutta matematiikasta en ymmärtänyt mitään. Mulle oli iskostettu, etten opi matematiikkaa, kun olin vielä tyttö, tai kai se tuli osin tiedostamatta ja kesti kauan ennen kuin pääsin siitä eroon. Sitten sain yksityisopetusta matematiikassa ja opin tavan oppia sitäkin. Huomasin, etten ole tyhmä vaarminulla oli väärä opiskelutekniikka.

Miten te luonnehditte itseänne opettajana ja omaa tyyliänne opettaa?

Minna:Jokainen oppija on otettava huomiooromana persoonanaan, jokaisen vahvuudet ja heikkoudet, mutta käytännön luokkakoot rajoittavat tietysti. Kotitalouden opetuksessahan se on melko helppoa.

Kaija:Minulle on tärkeää se, millainen henki ryhmässä on. Minä en halua keskittyä yksilöihin, vaan tärkeintä on se, että saan ryhmän sellaiseksi, että siihen on kiva tulla ja kiva olla ja kaikki hyväksytään mukaan. Tämän saa tietysti osittain aikaan tutustutta-

Artikkelin kirjoittaja Satu Öystilä (toinen vas.) keskusteli oppijoiden Minna Janssonin, Jarmo Mäkelän ja Kaija Jänneksen kanssa oppimistyyleistä.

malla opiskelijat toisiinsa; mitä on aiemmin tehty ja koettu ja mikä erityisesti kiinnostaa. Tämä on tehtävä vaikkapa niin, että varsinainen tehtävä jää hetkeksi syrjään. On vaikea tehdä 20 opiskelijan kanssa töitä, elleivät he ovat napanuorassa keskenään. Myös tilapäisryhmiin on pyrittävä luomaan ryhmähenki. On myös annettava tilaa eri tavoille oppia. Tärkeintä ei ole nippelitiedon jakaminen, vaan motivointi omaan oppimiseen ja tiedonhankintaan.

Minna:Peruskoulussa opettajalla oppiaineksen rinnalla on kasvatustehtävä erittäin tärkeä. Aikuisille on annettava selkeää tietoa, joka pitää paikkansa ja joka täytyy osata perustella.

Kaija:Mun sudenkuoppa on se, että mä oon hirveen halukas keskittymään asioihin. Musta tulee helposti besser-wisser. Olen yrittänyt kouluttaa itseäni pois siitä.

Minna:Minä kapinoin sitä vastaan, että

opettaja asetetaan jalustalle. Itse haluan olla tukihenkilö, en tiedonjakaja. Toisaalta tasa-painottelu auktoriteetin hakemisessa on vaikeaa. Harmittaa esimerkiksi peruskoulussa, kun oppilaat huomaa, että he voivat käyttää hyväkseen, jos haluat olla kaveri.

Jarmo:Minä haluaisin kouluttajana pitää huolen siitä, ettei käsivi niin, että opettaja on ainoa joka tekee töitä, vaan että koko porukka saataisiin työntekoon. Voisin herättää tarkoituksella ristiriitaisiakin näkemyksiä herättääkseni osanottajat ja aktivoitakseni heidät keskusteluun. Kouluttajana haluaisin myös liikkua ja käyttää ääntäni ja materiaalia monipuolisesti.

SATU ÖYSTILÄ

OPI OPPIMAAN -ARTIKKELISARJA

Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen ja Aikuiskoulutuksen Maailman yhteistyösarja Opi oppimaan jatkuu lehden seuraavissa numeroissa. Tulevilla kerroilla käsitellään edelleen oppistyytlejä, muistia ja muistiinpanotekniikoita, lukemista ja kirjoittamista, reflektointia ja ohjaajan merkitystä oppimistaitojen kehittämisessä.

Lisätietoja: suunnittelija Tiina Front, Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus, p. 03-215 7507, e-mail: tytifir@uta.fi. (s. 27)

TAMPEREEN YLIOPISTON TÄYDENNYSKOULUTUSKESKUS

Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen Avoin yliopisto tarjoaa yliopiston perusopetusta vastaavaa opetusta aikuisille. Avoimen yliopisto-opetukseen osallistuminen ei vaadi pohjakoulutusta ja on mahdollista sivutoimisena työn ohessa.

Tarjonnassamme on yli 40 oppiainetta kaikista Tampereen yliopiston tiedekunnista ja opiskelu on mahdollista toimipaikoissamme Tampereella, Hämeenlinnassa ja Seinäjoella sekä yhteistyöorganisaatioissamme ympäri Suomea. Järjestämme opintoja myös monimuoto-opiskeluna.

Kysy lisää tarjonnastamme!

03-215 7492

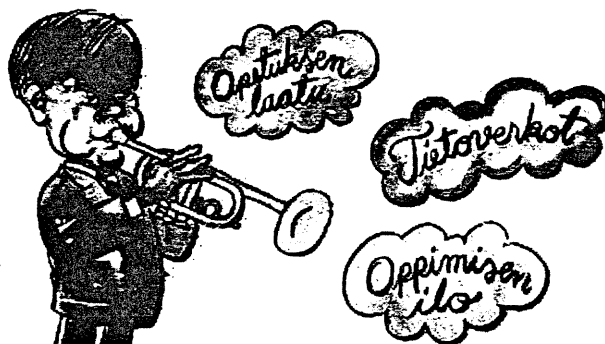
03-215 7491 (monimuoto- ja etäopetus)

Internet avuksi opintojen suunnitteluun ja oppimaan oppimiseen!

VERKKO-TUTOR

TYTin www-dokumentti oppijoille ja ohjaajille
osoitteessa: <http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor>

**Aikuiskoulutuksen Maailma
2/97 ilmestyy 5.3.**

Aikuiskoulutuksen Maailman verkkolehti

<http://www.edita.fi/aima>

- * uutisia joka maanantai
- * Opi oppimaan - opintoaineisto
- * Kirjoittajaverkko - harrastajakirjoittajien oma julkaisu- ja oppimisfoorumi
- * Aikuiskasvatus Internetissä: aikuiskasvatuksen internet-linkit: artikkeleita, virtuaalilehtiä, oppilaitosten www-sivuja, keskusteluryhmiä, partnereita projekteihin
- * keskustelua mm tietoyhteiskunnasta, koulutusvakuutuksesta

Toimittajayhteydet: sirkku.maatta@edita.fi (uutiset, keskustelut); kativa@uta.fi (linkit); timo.montonen@helsinki.fi ja mertzi.bergman@helsinki.fi (kirjoittajaverkko).